

Sygn. akt I ACa 54/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie następującym :

Przewodniczący Sędzia SA Lidia Sularzycka

Sędzia SA Dorota Markiewicz Sędzia SA Maciej Dobrzyński (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 4 lutego 2013 r. w Warszawie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa(...) W. przeciwko (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. o zapłatę

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 6 września 2012 r., sygn. akt I C 808/08

uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie przed Sądem pierwszej instancji począwszy od rozprawy z dnia 5 lutego 2009 r. i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

I ACa 54 /13

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 2 września 2008 r. (...) W. wniosło o zasądzenie od (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. kwoty 13.788.155 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu oraz kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przewidzianych.

W odpowiedzi na pozew z dnia 13 października 2008 r. strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda kosztów procesu według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 6 września 2012 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo oraz zasądził od(...) W. na rzecz (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. kwotę 3.642,79 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Od powyższego wyroku apelację wniosła strona powodowa, podnosząc w pierwszej kolejności zarzut nieważności postępowania w związku z faktem wadliwej reprezentacji pozwanego wyłącznie przez Prezesa Zarządu w osobie Z. B., przy wadliwie udzielonym pełnomocnictwie pochodzącym od drugiego członka zarządu A. M., co naruszało art. 201 § 1 k.s.h., art. 204 k.s.h. i art. 205 § 1 k.s.h. w zw. z art. 67 § 1 k.p.c., art. 86 k.p.c. oraz art. 87 § 1 i 2 k.p.c. W związku z powyższym powód w pierwszym rzędzie wnioskował o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości, zniesienie dotychczasowego postępowania i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania wraz z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego. W razie nieuwzględnienia nieważności postępowania, strona powodowa podniosła dalsze zarzuty.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda zasługiwała na uwzględnienie, a wystarczającą przyczyną uchylenia zaskarżonego wyroku była wadliwość postępowania przed Sądem Okręgowym skutkująca jego nieważnością.

Jedną z taksatywnie wskazanych w art. 379 k.p.c. przyczyn nieważności postępowania stanowi nienależyte umocowanie pełnomocnika strony (pkt. 2).

W niniejszej sprawie odpowiedź na pozew została podpisana przez Prezesa Zarządu pozwanej spółki - (...) (k. 111-114). Wobec dostrzeżonych uchybień wezwano stronę pozwaną do jej podpisania przez drugiego z członków zarządu bądź prokurenta (k. 154). Pozwany wykonał powyższe zarządzenie, a nadto do pisma procesowego z dnia 12 lutego 2009 r. załączył pełnomocnictwo datowane na dzień 9 lutego 2009 r. dla Z. B. (k. 167-170 - odpowiedź na pozew; k. 160 - pełnomocnictwo). Dalsze czynności procesowe przed Sądem I instancji za stronę pozwaną były podejmowane przez Z. B..

Zgodnie z treścią art. 201 § 1 k.s.h. zarząd prowadzi sprawy spółki i reprezentuje spółkę na zewnątrz. Doprecyzowując powyższą regulację art. 204 § 1 k.s.h. wyraża ogólną zasadę, że prawo członka zarządu do prowadzenia spraw spółki i jej reprezentowania dotyczy wszystkich czynności sądowych i pozasądowych spółki. Z przepisów powyższych wynika, że jedynym organem uprawnionym do reprezentowania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na zewnątrz jest zarząd (zasady tej nie podważają przepisy o charakterze szczególnym, np. art. 210 § 1 k.s.h., art. 250 pkt 1 k.s.h.). Należy również uznać, że skoro ustawa mówi o „wszelkich czynnościach sądowych i pozasądowych spółki”, to prawo cywilnoprawnej reprezentacji spółki należy ujmować szeroko, tj. obejmuje on nie tylko składanie i przyjmowanie oświadczeń woli (dokonywanie czynności prawnych), ale również wszczynanie i prowadzenie procesów sądowych, występowanie przed sądami oraz urzędami (np. uchwała SN z dnia 29 listopada 1991 r., III CZP 125/91, OSNC 1992/6/102, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2005 r., V CK 519/04, LEX nr 1111035).

Zarząd spółki z ograniczoną odpowiedzialnością może być jednoosobowy lub wieloosobowy i powoływany jest z grona wspólników lub spoza jego grona w drodze uchwały zgromadzenia wspólników, chyba że umowa spółki stanowi inaczej (art. 201 § 2, 3 i 4 k.s.h.).

Sposób reprezentacji cywilnoprawnej spółki określa art. 205 § 1 k.s.h., zgodnie z treścią którego, jeżeli zarząd jest wieloosobowy, sposób reprezentowania określa umowa spółki. Jeżeli umowa spółki nie zawiera żadnych postanowień w tym przedmiocie, do składania oświadczeń w imieniu spółki wymagane jest współdziałanie dwóch członków zarządu albo jednego członka zarządu łącznie z prokurentem.

Z powyższego przepisu wynika zatem, że w przypadku braku odmiennej regulacji zawartej w umowie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółka jest reprezentowana łącznie: przez dwóch członków zarządu lub członka zarządu i prokurenta.

Umowa pozwanej spółki, jak wynika ze złożonego odpisu z rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego nr (...), nie przewidywała w tym względzie żadnych zmian, albowiem sposób reprezentacji podmiotu został zapisany w sposób następujący: „do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków spółki oraz składania podpisów w imieniu spółki uprawnionych jest dwóch członków zarządu łącznie lub jeden członek zarządu łącznie z prokurentem”. W skład organu wchodzi Prezes - Z. B. oraz Vice prezes A. M. (k. 140-145 - odpis z rejestru przedsiębiorców KRS).

Przechodząc do zarzutu strony powodowej, iż w sprawie pozwany był wadliwie reprezentowany, wskazać należało, że był on uzasadniony.

Problem, czy dopuszczalne jest udzielenie pełnomocnictwa członkowi zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, w przypadku zarządu wieloosobowego, w którym obowiązuje reprezentacja łączna członków zarządu rozstrzygnięty został przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 23 sierpnia 2006 r., III CZP 68/06 (OSNC 2007/6/82). Sąd Najwyższy przyjął w niej, że członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, uprawniony umową spółki do jej reprezentowania łącznie z drugim członkiem zarządu, może być ustanowiony pełnomocnikiem do poszczególnych czynności.

Podzielając powyższe stanowisko (potwierdzone ono zostało również w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2008 r., III CSK 209/08, LEX nr 560576) należy jednak zauważyć, że w niniejszej sprawie nie doszło do prawidłowego udzielenia Prezesowi Zarządu Z. B. pełnomocnictwa procesowego umocowującego go do działania w imieniu i na rzecz spółki (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. w niniejszym postępowaniu sądowym.

Z treści pełnomocnictwa z dnia 9 lutego 2009 r. wynika, że A. M., jednoosobowo, działając jako Vice prezes Zarządu (...) sp. z o.o. z siedzibą w W., ustanowił Z. B. pełnomocnikiem pozwanej spółki do reprezentowania jej w postępowaniach sądowych.

Pełnomocnictwo powyższe udzielone zostało niezgodnie z zasadami reprezentacji strony pozwanej, bowiem jak powyżej była o tym mowa w spółce tej obowiązuje reprezentacja łączna przez dwóch członków zarządu lub jednego członka zarządu łącznie z prokurentem.

Tymczasem jak wynika z uzasadnienia powołanej powyżej uchwały z dnia 23 sierpnia 2006 r. pełnomocnictwa dla członka zarządu udziela spółka działająca, zgodnie z art. 38 k.c., przez swoje organy. Przy reprezentacji łącznej pełnomocnictwo jest udzielane zatem przez co najmniej dwóch członków zarządu (stanowisko to powtórzone zostało w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2010 r., IV CSK 416/09, LEX nr 577698).

W tej sytuacji uznać należało, że w toku postępowania przed Sądem I instancji nie zostało złożone skuteczne pełnomocnictwo procesowe upoważniające Z. B. do reprezentowania pozwanej spółki.

Niezależnie od powyższego należało po pierwsze zauważyć, że w ww. uchwale mowa jest o możliwości udzielenia członkowi zarządu pełnomocnictwa do poszczególnych czynności, zatem o pełnomocnictwie w rozumieniu prawa materialnego (wskazuje na to również ta okoliczność, że przedmiotem analizy Sądu Najwyższego były odpowiednie przepisy Kodeksu cywilnego oraz Kodeksu spółek handlowych). W doktrynie wskazuje się równocześnie na brak możliwości udzielenia członkowi zarządu pełnomocnictwa ogólnego, bowiem stanowiłoby to obejście postanowień umowy spółki przewidujących reprezentację łączną, a tym samym przepisów Kodeksu spółek handlowych upoważniających wspólników do określenia zasad reprezentacji spółki przez zarząd (np. A. Rachwał [w:] Prawo spółek handlowych, Tom 2A, pod red. S. Włodyki, Warszawa 2007, str. 984-985). Po drugie, uchwała powyższa nie może być bezpośrednio stosowana do pełnomocnictwa procesowego także z tej przyczyny, że w tym przypadku należy brać również pod uwagę odpowiednie regulacje Kodeksu postępowania cywilnego, w szczególności art. 87 § 1 i 2 k.p.c., wskazujące osoby, które mogą pełnić funkcję pełnomocnika procesowego.

W pełnomocnictwie z dnia 9 lutego 2009 r. wskazano jedynie, że udzielane jest ono Z. B. jako Prezesowi Zarządu, co nie pozwalało na ustalenie czy jest on osobą, której zgodnie z treścią art. 87 § 1 i 2 k.p.c. może być udzielone pełnomocnictwo (vide uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2005 r., V CK 519/04, LEX nr 1111035). Ponadto pełnomocnictwo to nie ogranicza się tylko do niniejszej sprawy, ale ma charakter pełnomocnictwa procesowego ogólnego.

Zupełnie nietrafna była argumentacja strony pozwanej przytoczona w odpowiedzi na apelację, wskazująca, że przedmiotowe pełnomocnictwo z dnia 9 lutego 2009 r. udzielone zostało Z. B. przez A. M. jako drugiego członka zarządu spółki i w tej sytuacji Prezes Zarządu był umocowany sam do reprezentowania (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. - jako Prezes Zarządu i jednocześnie posiadający pełnomocnictwo od drugiego członka zarządu do reprezentowania go.

Po pierwsze, zauważyć należało, że z treści przedmiotowego pełnomocnictwa w sposób jednoznaczny wynikało, że A. M. nie ustanawiał pełnomocnika dla siebie, ale dla spółki (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. i do jej reprezentowania w postępowaniach sądowych. W tym kontekście niezrozumiałe było też stanowisko strony pozwanej, że pełnomocnictwo to nie miało charakteru pełnomocnictwa procesowego.

Po drugie, przekonanie pozwanego, że członek zarządu może na podstawie pełnomocnictwa umocować drugiego członka zarządu do wykonywania czynności, które wchodzą w zakres sprawowania funkcji członka zarządu spółki, było błędne z tej przyczyny, że członek zarządu jest obowiązany do osobistego wykonywania powierzonej mu funkcji (np. A. Szumański [w:] System Prawa Prywatnego, Tom 17A Prawo spółek kapitałowych, Warszawa 2010, str. 478). Pełnomocnictwa członkowi zarządu udziela zawsze sama spółka działająca poprzez swoje organy, tj. zarząd (tak też Sąd Najwyższy w uzasadnieniu ww. uchwały z dnia 23 sierpnia 2006 r.).

W przypadku uchybień procesowych wymienionych w art. 379 k.p.c. wystarczy sam fakt ich wystąpienia. Wpływ tych uchybień na postępowanie cywilne ustawodawca uznał za na tyle istotny, że przewidział jako jedyny skutek uchylenie zaskarżonego orzeczenia z uwagi na wydanie w nieważnym postępowaniu.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 374 k.p.c., art. 386 § 2 k.p.c. w zw. z art. 379 pkt 2 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok, zniósł postępowanie przed Sądem I instancji począwszy od rozprawy z dnia 5 lutego 2009 r. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie, pozostawiając mu rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.